

Актуальність аграрного реформування та його основні напрями

Омельченко К. Ю.

На сучасному етапі в Україні відбуваються складні соціально-економічні процеси, створення ефективно діючої ринкової економіки, що закономірно потребує докорінних змін в усіх аспектах економічної політики. Це в першу чергу стосується аграрного сектору економіки.

Аграрна реформа являє собою процес удосконалення економічних відносин і організації виробництва в усіх сферах АПК. Головним напрямом сучасної аграрної реформи має стати перетворення працівників на землі шляхом її приватизації на власників землі, засобів виробництва, виробленого продукту та доходу.

Аграрна реформа стане дієвою лише за умови, якщо в ній будуть визначені не тільки завдання, а й всебічно відпрацьовані всі без винятку аспекти перетворень: економічні, політичні, соціальні, правові, кадрові, екологічні, зовнішньоекономічні.

Наші уявлення про шляхи розвитку сучасних аграрних відносин виходять з того, що найважливішими складовими сучасної аграрної реформи є:

- вдосконалення структури аграрного виробництва та створення нових форм господарювання на селі;
- реформування ціноутворення з метою досягнення паритету цін на сільськогосподарську продукцію, промислові засоби виробництва та виробничі послуги;
- розв'язання соціальних проблем на селі шляхом забезпечення соціальної спрямованості аграрних перетворень в економіці;
- створення надійної правової бази для здійснення аграрної реформи.

Нині в чинних законодавчих актах передбачено вагомі передумови для істотного прискорення ринкових перетворень на селі шляхом реформування відносин власності на землю та інші засоби виробництва в аграрному секторі економіки, розширення і поглиблення ринкових відносин між усіма суб'єктами господарювання, створення нових організаційно-правових

структур, нового механізму регулювання аграрних відносин. Відзначено необхідність збереження, по можливості, цілісності господарського використання приватними формуваннями землі та майна колишніх колективних сільськогосподарських підприємств на основі оренди земельних часток (паїв), що забезпечить ефективніше використання землі та майна, а також розвиток соціальної сфери села.

Важливою умовою проведення аграрної реформи є істотне вдосконалення правового забезпечення з боку законодавчих органів держави. Наразі правове регулювання аграрних відносин в Україні забезпечують закони про пріоритетність соціального розвитку села, про власність, Господарський кодекс України, про приватизацію, Земельний кодекс та ін.

Земельний кодекс України, що набрав чинності 1 січня 2002р., вирішує такі правові проблеми:

- юридично захищає селянина як власника землі;
- визначає права та обов'язки землекористувачів;
- дає можливість безоплатно отримати земельну ділянку;
- передбачає оренду земельних ділянок;
- відкриває можливість застави земельної ділянки під кредит;
- зобов'язує землекористувачів зберігати родючість землі та передбачає лише цільове її використання;
- забороняє іноземним громадянам набувати право власності на землі сільськогосподарського призначення і не дозволяє їх продаж до 2005 р.

Земельний кодекс України відкриває шлях для здійснення наступних етапів земельної реформи і створення повноцінних ринкових земельних відносин. Однак його повне втілення на практиці, за оцінками фахівців, потребує розробки більш ніж 40 спеціальних законів, що регулюють земельні відносини.

Наукові обґрунтування правового поля аграрної реформи повинні базуватися на змісті об'єктивних економічних законів, чільне місце серед яких належить закону зростання продуктивності праці, закону зростаючих потреб,

закону суспільного поділу праці, законам вартості та власності, закону грошового обігу та ін. Поряд з удосконаленням законодавства необхідно, щоб на повну силу запрацював відомий принцип: «перед законом усі рівні, у тому числі й держава».

Дуже важливо за допомогою правових заходів забезпечити додержання цінового паритету та усунути податкові, кредитні та інші перекоси, які негативно впливають на розвиток сільськогосподарського виробництва.

Україні потрібна така аграрна реформа, яка б не руйнувала побудоване, а створювала рівні економічні та правові умови для всіх сільськогосподарських товаровиробників незалежно від форми власності. Тому, наголошуючи на вдосконаленні регулятивної функції аграрного права, слід більше приділяти уваги його охоронній функції. В умовах побудови правової держави проблема охорони прав та інтересів усіх суб'єктів аграрних відносин заслуговує на увагу законодавців, урядовців та науковців. Аграрна реформа включає і перебудову організаційно-правових форм господарської діяльності у сільському господарстві та інших сферах АПК.